

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būvniecības atkritumu apsaimniekošana – izaicinājumi un iespējas

Rīga, 07.12.2022.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Eiropas zaļais kurss (2019)

2019. gada 11. decembrī EK nāca klajā ar jaunu paziņojumu "Eiropas zaļais kurss". Kurša mērķis ir arī aizsargāt, saglabāt un stiprināt ES dabas kapitālu un aizsargāt iedzīvotāju veselību un labklājību no vides apdraudējumiem un ietekmes.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Eiropas zaļais kurss - iniciatīvas

- **Klimata politikas** ambīciju paaugstināšanas plāns
- Tīra, droša **enerģija** par pieejamu cenu
- **Aprites ekonomika** rūpniecībā
- Ilgtspējīga un vieda **mobilitāte**
- **Lauksaimniecības zaļināšana** – «farm to fork» stratēģija
- **Bioloģiskās daudzveidības** saglabāšana
- **Nulles piesārņojuma** ambīcijas, no toksiskām vielām brīva vide (ūdens, gaiss, augsne)
- **Ilgtspējības integrēšana** visās politikās (t.sk. Taisnīgas Pārejas Fonds Just Transition Fund)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

EK «Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu» (2020) Aprites ekonomika un dzīves kvalitāte

- samazinās **resursu patēriņu**
- izstrādās **aprites sistēmas**
- samazinās **atkritumu rašanos**
- uzlabos **atkritumu apsaimniekošanu**
- samazinās **piesārņojošo vielu emisijas gaisā**
- veicinās **ūdenstilpju laba stāvokļa** sasniegšanu un uzturēšanu
- nodrošinās **tīru** virszemes un pazemes **ūdeni**
- palielinās **ūdens izmantošanas** efektivitāti
- samazinās **bīstamo ķīmisko vielu** ražošanu un lietošanu
- veicinās **drošu un ilgtspējīgu** vielu, materiālu un produktu izstrādi
- samazinās **trokšņa līmeņa** iedarbību
- aizsargās **augšnes kvalitāti** un novērsīs augsnes degradāciju

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ilgspējīga attīstība - kur esam un kurp virzāmies?

➤ **Rīcības plāns pārejai uz
aprites ekonomiku 2020. –
2027. gadam**

➤ **Atkritumu
apsaimniekošanas valsts
plāns 2021.-2028.gadam**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būtiskākie mērķi, kas izriet no ES direktīvām (1)

- **2035. gads - poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir ne vairāk kā **10 % no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma****
- Sadzīves atkritumu **pārstrādes palielināšana 2035. gads - vismaz **65 % pēc masas.****

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Atkritumu apsaimniekošanas likums (1)

- **Atkritumu reģenerācija** — jebkura darbība, kuras galvenais rezultāts ir atkritumu lietderīga izmantošana ražošanas procesos vai tautsaimniecībā, aizstājot ar tiem citus materiālus, kuri būtu izmantoti attiecīgajai darbībai, vai atkritumu sagatavošana šādai izmantošanai

- **Atkritumu pārstrāde** — atkritumu reģenerācijas darbība, kurā atkritumu materiālus pārstrādā produktos, materiālos vai vielās atbilstoši to sākotnējam vai citam izmantošanas veidam, ietverot organisko materiālu pārstrādi un izņemot atkritumos esošās enerģijas reģenerāciju un tādu materiālu izgatavošanu, kuri tiks izmantoti par kurināmo vai izrakto tilpju aizbēršanai

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būvniecības atkritumi un pašvaldību kompetence

- **Būvniecības atkritumi** — atkritumi, kas rodas būvdarbos un būvju nojaukšanas procesā.
- **Pašvaldība** publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā **izvēlas** atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu un **mājsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu** savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, šķirošanu un uzglabāšanu attiecīgajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonā.
- **Pašvaldība organizē vienu kopīgu** procedūru, izvēloties atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu un mājsaimniecībās radīto būvniecības atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, šķirošanu un uzglabāšanu attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas zonā, **vai atsevišķas procedūras.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būvdarbu veicēji un atkritumu apsaimniekotāji

- **Būvdarbu veicēji**, kuru saimnieciskās darbības rezultātā rodas būvniecības atkritumi, kas nav bīstami, **un atkritumu apsaimniekotāji, kuri sagatavo būvniecības atkritumus atkārtotai izmantošanai, veic to pārstrādi vai materiālu reģenerāciju, tai skaitā izmanto izrakto tilpju aizpildīšanai, atkārtotu izmantošanu.**
- Ministru kabineta 2021. gada 26. oktobra noteikumi Nr. 712 «**Atkritumu dalītas savākšanas, sagatavošanas atkārtotai izmantošanai, pārstrādes un materiālu reģenerācijas noteikumi**»:

Būvniecības atkritumus, kuri nav bīstami, **katru gadu** sagatavo atkārtotai izmantošanai vai pārstrādā, vai arī veic minētajos atkritumos esošo materiālu reģenerāciju (tai skaitā izmanto izrakto tilpju aizpildīšanai) **ne mazāk kā 70 % apmērā** (pēc svara) **no kopējā kalendāra gadā radītā būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumu daudzuma.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ministru kabineta noteikumi Nr. 712 (2)

Izrakto tilpju aizpildīšana ir jebkāda reģenerācijas darbība, lai piemērotus atkritumus, kas nav bīstami, izmantotu izrakto teritoriju atjaunošanai vai inženiertehniskām vajadzībām ainavu veidošanā vai būvniecībā (izrakto tilpju aizpildīšanā).

Personas, kuras izmanto atkritumus izrakto tilpju aizpildīšanai, **nodrošina**, ka:

- ar atkritumiem, kurus izmanto izrakto tilpju aizpildīšanai, **aizstāj materiālus, kuri nav atkritumi**;
- izrakto tilpju aizpildīšanai izmantotie atkritumi ir **piemēroti iepriekš minētajiem nolūkiem**;
- izmantoto atkritumu **daudzums ir ierobežots** līdz tilpju aizpildīšanai absolūti nepieciešamajam daudzumam;
- izrakto tilpju aizpildīšanai izmantotie atkritumi **atbilst normatīvajiem aktiem par augsnes un grunts kvalitātes normatīviem**.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Atkritumu apsaimniekošanas likums (3)

Būvdarbu veicējs un būvniecības atkritumu apsaimniekotājs, ar kuru būvdarbu veicējs ir noslēdzis līgumu par būvdarbos vai būvju nojaukšanas procesā radušos atkritumu apsaimniekošanu, **nodrošina**:

- 1) bīstamo vielu atdalīšanu** no būvniecības atkritumiem un to apsaimniekošanu videi un cilvēku dzīvībai un veselībai drošā veidā;
- 2) atkārtoti izmantojamu un pārstrādājamu materiālu atdalīšanu** no būvniecības atkritumiem, lai atvieglotu būvniecības atkritumu atkārtotu izmantošanu un augstas kvalitātes pārstrādi;
- 3) būvdarbos un būvju nojaukšanas procesā radušos atkritumu šķirošanas sistēmu vismaz** koksnei, minerālus saturošām frakcijām (betons, ķieģeļi, flīzes un keramika, akmeņi), metālam, stiklam, plastmasai un apmetumam.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Atkritumu apsaimniekošanas likums (4)

- **Būvniecības atkritumu valdītājs vai atkritumu apsaimniekotājs, kas veic atkritumu pārvadājumus valsts teritorijā uz to pārstrādes, reģenerācijas vai apglabāšanas vietām, atkritumu pārvadājumu uzskaites valsts informācijas sistēmā (APUS)** paziņo par plānoto pārvadājumu, pārvadājamo atkritumu veidu un apjomu,

izņemot

gadījumus, kad atkritumu pārvadājumus veic to turpmākai pāršķirošanai, kas neietver sagatavošanu reģenerācijas vai apglabāšanas darbībai.

**Ministru kabineta 2021. gada 18. februāra noteikumi Nr. 113
«Atkritumu un to pārvadājumu uzskaites kārtība»**

- **Būvniecības informācijas sistēma (BIS).**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Rīcības ar būvniecības atkritumiem būvdarbu veikšanas vietā

Būvniecības atkritumi:

- **Nodot atkritumu apsaimniekotājam**, kuram ir atbilstoša atkritumu apsaimniekošanas atļauja
- **Veikt atkritumu reģenerāciju** (piemēram, drupināšana, šķirošana) uz vietas būvobjektā otrreizējo izejvielu iegūšanai (nepieciešams būvvaldes akceptēts).

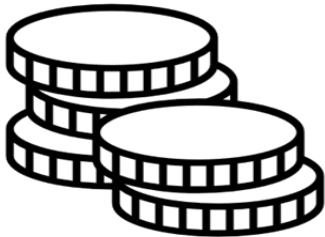

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Atkritumu apsaimniekošanas likums (5)

- MK 2011.gada 13.septembra noteikumi Nr. 703 „**Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas atļaujas izsniegšanas un anulēšanas kārtību, atkritumu tirgotāju un atkritumu apsaimniekošanas starpnieku reģistrācijas un informācijas sniegšanas kārtību, kā arī par valsts nodevu un tās maksāšanas kārtību**”
- Finanšu nodrošinājums atkritumu apsaimniekošanas darbībām.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būvniecības atkritumu aprīte (1)

- Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumi Nr.500 «**Vispārīgie būvnoteikumi**»
- MK 2014.gada 25.marta noteikumi Nr.156 «**Būvizstrādājumu tirgus uzraudzības kārtība**» jāievēro, izmantojot reģenerētus materiālus no būvniecības un būvju nojaukšanas atkritumiem
- prasības attiecībā uz būvmateriāliem, kas iegūti no atkritumiem;
- pārstrādāto atkritumu izmantošanai būvobjektā ir jābūt paredzētai būvprojektos.

Tilpju aizbēršana pati par sevi nav atkritumu reģenerācija, tilpju aizbēršanai var izmantot materiālus, kas ir reģenerēti.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būvniecības atkritumu aprīte (2)

Būves demontāžas objektā radušies lauhti ķieģeļi, betona sienas, pārsegumi u.c. atkritumi, kuri ir sašķiroti, sadrupināti un sasmalcināti, uzskatāmi par būvizstrādājumiem gadījumā, ja šie izstrādājumi paredzēti iestrādāšanai būvē vai tās daļā.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būvniecības atkritumu aprīte (3)

Atkritumu beigu statusu materiāliem var piemērot tikai tad, kad ir veikta to pārstrāde (proti, tiek ražots būvniecībā izmantojamu materiālu standartiem atbilstošs produkts, kuram ir noteikta kvalitāte, tā tiek kontrolēta un kuru atbilstoši kvalitātei var izmantot plānotajiem būvniecības mērķiem).

Būvizstrādājums ir jebkurš izstrādājums vai komplekts, kurš ir ražots un laists tirgū, lai to stacionāri iekļautu būvēs vai to daļās, un kura ekspluatācija ietekmē būves ekspluatācijas īpašības attiecībā uz būvēm noteiktajām pamatprasībām (saskaņā ar MK noteikumiem Nr.156)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

MK noteikumi

- Ministru kabineta 2011.gada 19.aprīļa noteikumi Nr.302
**«Noteikumi par atkritumu klasifikatoru un īpašībām,
kuras padara atkritumus bīstamus»**
- Ministru kabineta 2018. gada 28. augusta noteikumi Nr. 548
«Otrreizējo izejvielu uzskaites kārtība»

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

www.varam.gov.lv

